

РЕЦЕНЗИЯ

От: проф. д.н. Живко Иванов Драганов, научна специалност „Право на Европейския съюз“, Катедра „Международно право и право на ЕС“ към ЮФ на УНСС

Относно: конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, научна специалност „Международно право и международни отношения“, обявен от Института за държавата и правото при Българската академия на науките

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на Института за държавата и правото при БАН. Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед № РД-09-79/24.09.2021 на Директора на ИДП при БАН.

2. Информация за кандидатите в конкурса

Единствен кандидат в обявения конкурс е доц. д-р Диана Петрова Ковачева. Диана Ковачева е завършила „Право“ в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ през 1999 година, със специалност „Правораздаване“. В периода 2006 – 2008 година тя се е обучавала в три магистърски програми: “Международни отношения – право на Европейския съюз” на Университет Нанси 2, Франция; „Право и същност на Европейския съюз“ на Университета Нанси 2 и Университета Робер Шуман, Франция; и „Право на Европейския съюз“ на СУ „Св. Климент Охридски“ и Университета Нанси 2. През 2010 година Диана Ковачева придобива ОНС „доктор“ по

научната специалност „Международно право и международни отношения“ с дисертационен труд на тема: “Създаване на Международния наказателен съд и основни аспекти на неговата юрисдикция“. Развитието на доц. Ковачева като научен работник и изследовател започва през 2000 година, когато тя постъпва като научен сътрудник в Института за държавата и правото при БАН. От 2001 до 2002 Диана Ковачева е старши експерт в Министерство на правосъдието, дирекция „Международно правно сътрудничество и международна правна защита“. Била е преподавател в Института по публична администрация, програма „Етика и противодействие на корупцията“. От септември 2002 до ноември 2011 тя е Изпълнителен директор на представителството за България на Асоциация „Прозрачност без граници“. Диана Ковачева заема поста Министър на правосъдието от ноември 2011 до март 2013 година. От 2013 година до 2016 година тя заема длъжността „главен асистент“ в ИДП при БАН, а от 2016 до днес заема академичната длъжност „доцент“ по международно право и международни отношения. От 2014 година до сега доц. Диана Ковачева осъществява дейност като консултант в областта на защитата на правата на човека, съдебната реформа и противодействие на корупцията в Съвета на Европа. От януари 2016 година до септември 2019 тя е Заместник-омбудсман. На 5-и септември 2020 Диана Ковачева е избрана за Омбудсман на Република България.

Доц. Диана Ковачева владее английски, френски и руски език. Специализирала е по въпросите на международната защита на правата на човека и международното наказателно правосъдие в Ню Йорк, САЩ; по въпросите на мониторинга на правата на човека и наблюдението на избори, в Куинс колидж, Ню Йорк, САЩ; права на човека и международна защита на правата на човека в Турку, Финландия; и в Дипломатическия институт на МВнР. От 2014 до 2019 е участвала като изследовател в три научни проекта. Член е на Българската асоциация по международно право и на Международната асоциация по международно право, Лондон. Носител е на Награда за принос към евроинтеграцията (2006) и на ордена на Британската империя за усилия в борбата срещу корупцията и за установяване на върховенството на закона в България (2014).

3. Изпълнение на количествените и качествените изисквания за заемане на академичната длъжност

Кандидатът в обявения конкурс надхвърля изискванията за заемането на академичната длъжност „професор“. Съответствието на представените в конкурса материали с определените от ЗРАСРБ минимални национални изисквания и с допълнителните изисквания на ИДП при БАН се установява както следва.

3.1. Изпълнение на количествените изисквания

От представената от доц. Диана Ковачева Карта за изпълнение на минималните национални изисквания, съгласно чл. 2б от ЗРАСРБ и чл.1а, ал.1 от ППЗРАСРБ, за заемане на академичната длъжност „професор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.6. Право, научна специалност „Международно право и международни отношения“, се установява следното изпълнение на показателите. По буква „А“ – дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“ – 50 т. По буква „В“ – хабилитационен труд „Индивидът в международното право. Правосубектност на физическите лица в контекста на международното право за правата на човека и международното хуманитарно право“ – 100 т. По буква „Г“ – публикувана монография, която не е представена като основен хабилитационен труд - „Националните институции за защита на правата на човека: международни стандарти и предизвикателства“ – 100 т.; публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд – 75 т.; статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране – 20 т.; студии в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация – 22,5 т.; и студии в нереферирани списания – 15 т., или общо 252,5 т. По буква „Д“ - цитирания – 130 т. По буква „Е“ – ръководство на докторант – Милица Караджова – 40 т.; участие в международни научни или образователни проекти – 60 т.; публикувани учебни пособия – 60 т., или общо 160 точки. Общият сбор точки, с който доц. д-р Диана Ковачева надхвърля минималните национални изисквания е близо 150.

3.2. Изпълнение на допълнителните показатели в съответствие с чл.71 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИДП при БАН

Кандидатът изпълнява допълнителните изисквания, установени в Правилника на ИДП при БАН, които включват придобитата ОНС „доктор“, заемане на академичната длъжност „доцент“ за период не по-малък от 2 години, преподавателска дейност във висше училище и научно ръководство на успешно защитил докторант.

3.3. Изпълнение на качествените изисквания

От представената Карта за изпълнение на качествените изисквания се установява, че кандидатът има значителни постижения по всички показатели. Доц. Диана Ковачева е утвърден изследовател с принос в националното и международното развитие на знанието. Тя е единственият български учен, носител на ордена на Британската империя за усилия в борбата срещу корупцията. Доц. Ковачева има съществен принос за развитието на изследователското направление международно хуманитарно право. Участвала е общо в 12 научни журита; извършва преподавателска дейност в три университета; разработила е учебни курсове по международно хуманитарно право, по процесуално право на ЕС и по международно право за защита на правата на човека на английски език; автор е на четири монографии и три учебни помагала в областта на международното право, както и на двадесет студии и статии. Доц. Диана Ковачева има изключително високи професионални постижения – тя е заемала поста Министър на правосъдието, била е Директор на националното представителство на Асоциация „Прозрачност без граници“; заемала е поста Заместник омбудсман, а понастоящем е Омбудсман на Република България.

4. Учебно-преподавателска дейност

Доц. д-р Диана Ковачева има значителен преподавателски опит в три университета. От 2013 година тя води лекционни курсове пред студенти от специалност „Право“, както и пред студенти от други специалности в различни бакалавърски и магистърски програми, включително на английски език. Доц. Ковачева е водила 9 лекционни курса в УНСС: „Международно хуманитарно право“, „Право на ЕС“ (пред студенти от ОКС „бакалавър“); „Право на ЕС“ пред студенти от ОКС „магистър“; „Право на ЕС“ на английски език; „Процесуално право на Съда на ЕС“; „Международно публично право“; „Противодействие на корупцията“; „Основи на правото“; и „Корпоративна сигурност“ (противодействие на корупцията). От 2016

година тя води лекционните курсове „Международно хуманитарно право“ и „Право на международните организации“ в ЮФ на ПУ „Паисий Хилендарски, а от 2017 лекционните курсове „Международно публично право“ на английски език и „Международно право за защита на правата на човека“ на английски език в СУ „Св. Климент Охридски“.

От представената служебна бележка от УНСС – София се установява, че в периода 2013 – 2021 доц. Ковачева е изпълнила 862 часа аудиторна лекционна заетост на български език и 195 часа на английски език. Доц. Диана Ковачева притежава богат преподавателски опит пред студенти от различни университети и от различни специалности., който напълно отговаря на изискванията за заемането на академичната длъжност „професор“.

5. Обща характеристика и приноси на представените научни трудове

За участието си в конкурса кандидатът доц. Диана Ковачева е представила хабилитационен труд, втора монография, публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд, две статии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране и две студии. Всички представени публикации попадат в научната област на обявения конкурс. Централен интерес в научните изследвания на кандидата се явяват международната отговорност на индивида и международното и европейско сътрудничество за защита на правата на човека. Прави впечатление, че доц. Ковачева е представила и втора монография за участието си в конкурса, което свидетелства за висок научно-изследователски потенциал. Освен на български, тя има публикация и на английски език. Статиите и студиите са публикувани в авторитетни правни списания, включително индексирани в световни бази данни с научна информация като Скопус.

5.1. Обща характеристика и приноси на хабилитационния труд на кандидата

Хабилитационният труд на кандидата е озаглавен „Индивидът в международното право. Правосубектност на физическите лица в контекста на международното право за правата на човека и международното хуманитарно право“. Трудът е в обем от 414 страници. Направени са 738 бележки под линия.

Библиографията включва 39 заглавия на български език и над 200 научни публикации на английски, френски и руски. Приложен е списък с решения на международни съдилища и международни органи. Авторът е включил и индекс, който улеснява боравенето с труда. Изложението е структурирано в Увод, три глави и заключение.

Монографията е посветена на фундаментален въпрос на международното право, а именно въпросът за правосубектността на физическите лица. В Увода се очертава значението на проблема за правоспособността на физическите лица в международното право и в частност на процеса на трансформация в международноправното положение на индивида от обект до вторичен субект на международното право. Авторът определя обхвата на изследването и формулира основната си теза, че индивидът е утвърден вторичен субект на международното право и е пряк адресат на нормите на международното право във все по-широк кръг области. Друга водеща теза, формулирана в увода е тезата за наличието на тясна връзка между развитието на международния статус на физическите лица и развитието на международното право за защита на правата на човека и международното хуманитарно право. Посочените две области на международното право са предмет на обстоен анализ в следващите части на труда. Като цел на изследването авторът посочва проследяването на еволюцията в международния статус на физическите лица и открояването на тези аспекти от тяхната правосубектност, които ги превръщат във вторични субекти на международното право.

В първа глава се изследва развитието на правните теории относно международноправната правосубектност и разширяването на кръга на субектите на международното право през втората половина на 19-и век и появата на първите теории за правосубектност на индивида в началото на 20-и век. Авторът поставя въпроса за правната природа на международната правосубектност на физическите лица и по-конкретно дали признаването на международната правосубектност зависи пряко от държавите и дали държавите могат да отнемат тази правосубектност. Той достига до заключението, че статусът на физическите лица по международното право не е изцяло зависим от волята на държавите, както и че договорните норми които те създават, имат важно значение, но не са определящи за правото на физическите лица да бъдат признати за субекти на международното право и да участват в международни отношения, независимо от държавите. Във втора глава са изследвани трите области на

международното право, които според автора са с най-голяма значение за утвърждаването на индивида като вторичен субект на международното право – международното хуманитарно право, международното наказателно право и международната защита на правата на човека. Анализирани са способите за самостоятелно упражняване на права от индивида на международно ниво. Обосновава се тезата, че индивидът може едновременно да бъде субект на различни правопорядъци. Признаването на международната правосубектност на физическите лица се обосновава още с постепенното придобиване на права и задължения, които произтичат за индивида от международното право, с развитието на международноправните способности за защита срещу нарушения на права на физически лица, и с отговорността на индивида на международно ниво. Трета глава обхваща анализ на международноправните способности за защита срещу нарушения на права на физически лица и в частност на дипломатическата и консулската защита и на защитата на физическите лица пред международни съдилища и конвенционни органи. В заключението авторът представя аргументирано и обосновано заключенията си от проведеното изследване, които съответстват на формулираните в уводната част тези относно правосубектността на индивида в международното право, относно автономността на тази правосубектност от държавата, относно ролята и значението на развитието на международното право и най-вече на международното хуманитарно право, на международното наказателно право и на международната защита на правата на човека за закрепването и утвърждаването на международната правосубектност на физическите лица.

Представеното в конкурса монографично изследване се отличава с множество достойнства и има редица научни и научно-приложни приноси, по-важните от които са посочени по-долу.

Трудът представлява научна новост в правната ни литература. Независимо от наличието на по-ранни изследвания на правното положение на индивида в международното право, монографичното изследване на доц. Диана Ковачева за пръв път поставя този въпрос в контекста на международното хуманитарно право, на международното наказателно право и международната защита на правата на човека. Това позволява да се изведат определени ключови аспекти, чрез които авторът

обосновава правното положение на индивида като вторичен субект на международното право. Самостоятелна научна новост представлява изследването на създадените от международното право механизми, които не позволяват на държавите да отнемат на индивида статута на субект на международното право.

Убедително е обосновано виждането, че разглеждането на индивида като обект на международното право не съответства на действителното му правно положение, както и тезата, че индивидът е пряк адресат на международноправни норми и представлява вторичен субект на международното право. Тези заключения се подкрепят от анализа, който прави авторът на развитието на системата на международното право и на еволюцията на теорията за субектите на международното право.

За пръв път в монографията се изказва твърдението, че различията между физическите лица и държавите не са достатъчни сами по себе си, за да се отрече качеството на индивида на субект на международното право. Тезата на автора е подкрепена с множество аргументи за възможния различен обем на правосубектността на физическите лица и на останалите субекти на международното право, както и от обстоятелството че индивидът може да бъде субект на различни правопорядъци.

Особено задълбочен и ценен за правната теория е анализът на факторите, които определят правосубектността на индивида в международното право. Авторът отделя специално внимание на изследване на ролята, която имат при определянето на съдържанието на правосубектността обичайните норми, общите принципи на правото и практиката на международните съдилища.

Приносен характер имат подробно развитите и обосновани виждания на автора за това, че качеството субект на международното право не изисква непременно участие в създаването на международноправните норми, нито правоспособност призната пред всички международни съдилища, и разбирането за комплексния характер на правосубектността на индивида, която не трябва да се определя само на основата на международното договорно право или на основата на международния обичай.

Като самостоятелен принос следва да се посочи анализът на особеностите и на характеристиките на международните задължения на физическите лица и разглеждането им като един от елементите на международната правосубектност.

Принос представлява и изследването на признатите от международното право възможности на физическите лица самостоятелно да упражняват процесуални права пред международни съдилища като подават жалби до международни конвенционни органи и се явяват пред международни юрисдикции. В тази връзка е разгледано и правото на дипломатическа защита, чрез което се създава механизъм за осигуряване на достъп на физически лица до международни съдилища, които разглеждат само спорове между държави.

Самостоятелен принос с важно приложно значение е подробното и задълбочено изследване на практиката на международни съдилища, в това число на Постоянния съд за международно правосъдие, Международния съд на ООН и Европейския съд по правата на човека.

С оглед бъдещите изследвания на въпросите относно правосубектността на индивида в международното право, си позволявам да отправя към автора и една препоръка, а именно да бъде отделено повече внимание на последиците, които произтичат от наднационалният характер на правото на ЕС, при извършването на съпоставки между съюзното и международното право. На стр.212 се посочва, че освен на международна наказателна отговорност, физическите лица могат да бъдат субекти и на друг вид международна отговорност, например административна. Като аргумент в тази посока се посочва правото на ЕС и в частност правилата в областта на защитата на конкуренцията. Независимо, че Съюзът е създаден от държави, правото на ЕС притежава свои специфики и особености, които водят до определянето му като наднационално, а не като международно право. Правната система на ЕС разполага със собствени правоприлагащи механизми, а възможността на ЕС да упражнява суверенитет, предоставен му от държавите членки води до създаването на задължения и ангажирането на отговорността не само на държавите, но и на техните граждани. Тези различия трябва да бъдат отчетени когато се черпят аргументи от правото на ЕС за обосноваване на явления в системата на международното право.

Считам, че бъдещите изследвания на автора биха спечелили от един по-обстояен анализ и съпоставка между основанията за отговорността на физическите лица в международното право и съответно в правото на ЕС, който би допринесъл за разграничаването им и по-конкретно за изясняването на правните способности за

създаването на задължения за физически лица и вменяването на отговорност в условията на международното сътрудничество и в правото на ЕС, включително и за обосноваване на специфичната правосубектност на индивида в международното право, която има своите различия от тази в правото на ЕС.

5.2. Обща характеристика и приноси на другите публикации на кандидата
Монография „Националните институции за защита на правата на човека: международни стандарти и предизвикателства“

Монографията „Националните институти за защита на правата на човека: международни стандарти и предизвикателства“ представлява изследване на въпросите относно дейността и функциите на националните институции за защита на правата на човека. Направен е подробен цялостен преглед на стандартите за независимост на националните институции за защита на правата на човека и на установените международни стандарти спрямо дейността и функциите на тези институции. Анализирани са основните проблеми относно статута и функционирането на правозащитните институции на национално ниво. Изследвано е изискването за независимост във връзка с нормалното изпълнение на техните функции. Направени са изводи относно липсата на единен модел за националните институции за защита на правата на човека и препоръки за създаването на еднакви стандарти за независимост, обективност и безпристрастност в тяхната дейност.

Приносите на монографията са в няколко насоки. Трудът е първото изследване в правната ни литература на институциите за защита на правата на човека, които държавите създават на национално ниво и на тяхната дейност. Изследването съдържа цялостен преглед на стандартите за независимост на тези институции и на вътрешните правозащитни механизми. Научна новост представлява и анализът на въпросите, които се отнасят до проблемите във връзка с нарушаването на независимостта на националните правозащитни институции. Авторът отделя специално внимание на законодателното отнемане на правомощия и на други способности за възпрепятстването на тяхната работа. Принос на труда е и изследването на различните модели на национални правозащитни институции, установени в различни държави. Не на последно място, важно практическо значение има предложението за разработване на

наднационални стандарти за дейността на националните институции за защита на правата на човека.

Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“: „Международният наказателен съд, учредяване и допълваща юрисдикция“

Книгата е публикувана през 2018 година и е в обем 279 страници, въз основата на защитен дисертационен труд. В нея се проследява развитието на идеята за създаване на постоянно действащо международно наказателно правосъдие. Разглежда се систематизацията на международноправните норми и развитието на концепцията за наказателната отговорност на международно ниво. Предмет на обстоен анализ е и идеята за допълващата юрисдикция на Международния наказателен съд и по-конкретно за значението което тази идея има, за да се намери приемливо за държавите решение за създаването на международен наказателен съд. Публикуването на монографията допринася за по-широкото представяне пред научната общност у нас на фундаменталните въпроси на институционализираното постоянно действащо международно правосъдие. Несъмнено публикуването на книгата е от голяма полза и за практикуващите юристи в тази специфична област на правото.

Статия „Защита на правата на човека в ЕС: изостава ли Европейският омбудсман?“, Papers of BAS, Humanities and Social Sciences, Vol. 5, 2018

Статията е публикувана на английски език и е посветена на анализа на правния статус на Европейския омбудсман и на неговите основни функции. Направени са изводи за не достатъчно пълна и ясна уредба в правото на ЕС и за несъответствието на обхвата на компетентност на Европейския омбудсман с Парижките принципи за работата на институциите по правата на човека на ООН. Принос на статията е препоръката за разширяване на обхвата на функциите на Европейския омбудсман, за да включват цялостната защита на правата на човека.

Статия „Европейски стандарти за независимост и свобода на изразяване на съдебната власт“, *ср. De Jure*, 2/2018

В статията авторът разглежда установените от Съвета на Европа, Венецианската комисия, Мрежата на европейските съдебни съвети и Консултативния съвет на европейските съдии, стандарти за независимост на съдебната власт.

Анализира се решението на Европейския съд по правата на човека по делото ВАКА срещу Унгария относно нарушаването на свободата на изразяване на съдиите. Принос на статията е анализът на два ключови въпроса, които са свързани с нарушаването на независимостта на съдебната власт. Първият засяга ограничаването на възможността съдебната власт да участва в консултации относно законодателни реформи, а вторият се отнася до практиката представителите на изпълнителната власт да подлагат на оценка и критика работата на отделни съдии.

Студия „Правни проблеми и решения при сътрудничеството между националните омбудсмани в Югоизточна Европа”, в съавторство с Николай Марин, сп. Балканистичен форум, 2/2019

Студията е посветена на анализа на специфичните особености на институцията на омбудсмана в държавите от Югоизточна Европа. Тези специфики се обуславят от допълнителната роля на институцията на омбудсмана в посочените държави да допринася за поддържането на социалния мир и сигурност и за съблюдаването на принципите на Съвета на Европа. Авторите обосновават необходимостта от създаването на стандарти за институцията на омбудсмана в Югоизточна Европа, като се отчетат Парижките принципи на ООН. Принос на студията са изводите относно създаването на съвременна концепция за институцията на омбудсмана, която да отговаря на новите предизвикателства пред защитата на правата на човека срещу нарушения от частни лица.

Студия „Проверките за почтеност като част от борбата с корупцията и защитата на правата на човека: европейските стандарти и практиката на Европейския съд за правата на човека“, сп. Правна мисъл, кн. 1/2018

В студията се изследва връзката между някои средства за борба и противодействие на корупцията и защитата на правата на човека. Според автора тази връзка е двойка. От една страна корупцията води до нарушаване на правата на човека, но от друга страна определени действия за борба с корупцията, като проверките за почтеност, също могат да нарушават човешките права. Авторът разглежда становищата на Венецианската комисия и решенията на Европейския съд за правата на човека, за да направи задълбочен анализ на тази връзка. При прегледа на практиката на ЕСПЧ са изведени конкретни примери за нарушения на права на човека при

провеждането на проверки за почтеност, а именно нарушения на правото на справедлив процес по чл. 6 от ЕКПЧ и на правото на личен и семеен живот по чл. 8 от Конвенцията. Обсъдени са конкретни действия при извършването на проверки, които могат да нарушат правата на човека като тайното наблюдение, следенето на кореспонденция и др. Анализът на характеристиките на проверките за почтеност като механизъм за противодействие на корупцията, които могат да нарушат основни права, представлява важен принос за изследванията в областта на защитата на правата на човека. Студията има голямо приложно значение и допринася за по-добро правоприлагане на законодателството за противодействие на корупцията, за да се ограничат възможностите за допускане на нарушения на основни права.

6. Заключение

Кандидатурата на доц. д-р Диана Ковачева отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и на допълнителните изисквания на ИДП при БАН. Научното творчество и преподавателската дейност на кандидата са на много високо ниво, за което свидетелстват представените за участие в конкурса научни публикации и документи.

Въз основа на цялостната ми оценка считам, че доц. д-р Диана Ковачева притежава всички необходими качества, научно-изследователски и преподавателски опит, за заемането на академичната длъжност “професор” и убедено предлагам на научното жури да приеме решение да предложи на Научния съвет на ИДП при БАН доц. д-р Диана Ковачева да бъде избрана на академичната длъжност „професор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, научна специалност „Международно право и международни отношения“.

25.10.2021

проф. д.н. Живко Драганов

REVIEW

From: Prof. Dr. Sc. Jivko Ivanov Draganov, Department of International Law and EU Law,
Law Faculty of the University of National and World Economy

Subject: competition for the academic position of "professor" in the field of higher education 3. Social, economic and legal sciences, professional field 3.6. Law, scientific specialty "International Law and International Relations", announced by the Institute for the State and the Law at the Bulgarian Academy of Sciences

1. Information about the competition

The competition was announced for the needs of the Institute for the State and the Law at the Bulgarian Academy of Sciences (ISL at BAS). I participate in the composition of the scientific jury of the competition according to Order № RD-09-79 / 24.09.2021 of the Director of ISL at BAS

2. Information about the candidates in the competition

The only candidate in the announced competition is Assoc. Prof. Dr. Diana Petrova Kovacheva. Diana Kovacheva graduated in Law from the Faculty of Law at Sofia University "St. Kliment Ohridski" in 1999, majoring in "Justice". In the period 2006-2008 she studied in three master's programs: "International Relations - European Union Law" at the Nancy 2 University, France; Law and Essence of the European Union, Nancy 2 University and Robert Schuman University, France; and "Law of the European Union" of Sofia University "St. Kliment Ohridski" and the Nancy 2 University. In 2010 Diana Kovacheva acquired the PhD

degree in the scientific specialty "International Law and International Relations" with a dissertation on "Establishment of the International Criminal Court and the main aspects of its jurisdiction." The scientific career of Assoc. Prof. Kovacheva began in 2000, when she entered as a research associate at the Institute for the State and the Law at the Bulgarian Academy of Sciences. From 2001 to 2002, Diana Kovacheva was a senior expert at the Ministry of Justice, International Legal Cooperation and International Legal Protection Directorate. She was also a lecturer at the Institute of Public Administration, Ethics and Anti-Corruption Program.

From September 2002 to November 2011 she was the Executive Director of the Representative Office for Bulgaria of the Transparency International Association. Diana Kovacheva held the post of Minister of Justice from November 2011 to March 2013. From 2013 to 2016 she held the position of "Chief Assistant Professor" at ISL at BAS, and from 2016 until today she holds the academic position of "Associate Professor" in International Law and International Relations. Since 2014, Assoc. Prof. Diana Kovacheva has been working as a consultant in the field of human rights protection, judicial reform and anti-corruption in the Council of Europe. From January 2016 to September 2019, she was Deputy Ombudsman. On September 5, 2020, Diana Kovacheva was elected Ombudsman of the Republic of Bulgaria. Assoc. Prof. Diana Kovacheva speaks English, French and Russian. She has specialized in international human rights protection and international criminal justice in New York, USA; Human Rights Monitoring and Election Observation, at Queens College, New York, USA; Human rights and international protection of human rights in Turku, Finland; and at the Diplomatic Institute of the Ministry of Foreign Affairs. From 2014 to 2019 she participated as a researcher in three research projects. She is a member of the Bulgarian Association of International Law and of the International Association of International Law, London. She is winner of the Award for Contribution to European Integration (2006). In 2014 she was awarded with the Member of the Most Excellent Order of the British Empire for her tireless efforts in the fight against corruption and her work in the field of rule of law.

3. Fulfilment of the requirements for holding the academic position

The candidate in the announced competition exceeds the requirements for holding the academic position of "professor". The conformity of the materials submitted in the competition with the minimum national requirements determined by the Act for the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the additional requirements of the IDP at BAS is established as follows.

a. Fulfilment of quantitative requirements

The review of the documents presented by Assoc. Prof. Diana Kovacheva for fulfilment of the minimum national requirements, according to Art. 2b of the Act for the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and Art. 1a, para.1 from the Regulations on the implementation of the Act for the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria for the position of "professor" in scientific field 3.6. Law, scientific specialty "International Law and International Relations", establishes the following implementation of the indicators.

Under letter "A" - dissertation for the award of PhD - 50 points. Under letter "C" - habilitation thesis "The individual in international law. Legal personality of individuals in the context of international human rights law and International Humanitarian Law" - 100 points. Under the letter "D"- published monograph, which is not presented as a habilitation thesis - "National Institutions for the Protection of Human Rights: International Standards and Challenges "- 100 points; published book based on a defended dissertation - 75 points; articles and reports published in non-indexed journals with science review - 20 points; studies in scientific journals, refereed and indexed in world databases with scientific information - 22.5 points; and studies in non-indexed journals - 15 points, or a total of 252.5 points. By letter "E" (cited) - 130 points. By letter "F" - doctoral student's supervisor - Militsa Karadjova - 40 points; participation in international scientific or educational projects - 60 points; published textbooks - 60 points; or a total of 160 points. The total number of points with which Assoc. Prof. Dr. Diana Kovacheva exceeds the minimum national requirements is nearly 150.

B. Implementation of the additional indicators in accordance with Article 71 of the Regulations on the terms and conditions for acquiring scientific degrees and holding academic positions in the ISL at BAS

The candidate fulfils the additional requirements established in the Regulations of the ISL at BAS, which include acquired PhD degree, holding the academic position of "Associate Professor" for a period of not less than 2 years, teaching in higher education and successful scientific supervision of a doctoral student.

C. Fulfilment of quality requirements

From the data for fulfilment of the quality requirements it is established that the candidate has significant achievements in all indicators. Assoc. Prof. Diana Kovacheva is an established researcher with a contribution to the national and international development of the knowledge. She is the only Bulgarian scientist to be awarded the Order of the British Empire for her efforts in the fight against corruption. Assoc. Prof. Kovacheva has a significant contribution to the development of the research in the field of international humanitarian law

She has participated in a total of 12 scientific juries; teaches at three universities; she has developed training courses in international humanitarian law, EU procedural law and international law for the protection of human rights in English. She is the author of four monographs and three textbooks in the field of international law, as well as twenty studies and articles. Assoc. Prof. Diana Kovacheva has extremely high professional achievements - she has held the position of Minister of Justice, was Director of the National Representation of the Transparency International Association; She held the position of Deputy Ombudsman and is currently the Ombudsman of the Republic of Bulgaria.

4. Teaching

Assoc. Prof. Dr. Diana Kovacheva has significant teaching experience in three universities. Since 2013, she has been lecturing in courses of law students, as well as before students in other specialties in various bachelor's and master's programs, including in English.

Assoc. Prof. Kovacheva has lectured in 9 courses at UNWE: "International Humanitarian Law", "EU Law" (for students of Bachelor's degree); "EU law" before students from the "master's" degree; EU law in English; "Procedural law of the Court of Justice";

Public International Law; "Anti-corruption"; "Basics of law"; and "Corporate Security" (anti-corruption). Since 2016 she has been lecturing the courses "International Humanitarian Law" and "Law of International Organizations" at the Law Faculty of the University of Plovdiv Paisii Hilendarski, and since 2017 the courses "International Public Law" in English and "International Law for the Protection of Human Rights" in English at Sofia University "St. Kliment Ohridski". From the document issued by UNWE - Sofia it is established that in the period 2013 - 2021 Assoc. Prof. Kovacheva has completed 862 lecture hours in Bulgarian and 195 lecture hours in English. Assoc. Prof. Diana Kovacheva has extensive teaching experience to students from different universities and from different specialties, which fully meets the requirements for the academic position of "professor".

5. General characteristics and contributions of the presented scientific papers

For her participation in the competition, the candidate Assoc. Prof. Diana Kovacheva presented a habilitation thesis, a second monograph, a published book based on a dissertation, two articles published in non-indexed journals with scientific review and two studies. All submitted publications are within the scientific field of the announced competition. Of central interest in the candidate's research are the international responsibility of the individual and international and European cooperation for the protection of human rights. It is noteworthy that Assoc. Prof. Kovacheva presented a second monograph on her participation in the competition, which testifies to her high research potential. Apart from Bulgarian, she also has one publication in English. Her articles and studies have been published in reputable legal journals, including indexed in global databases of scientific information such as Scopus.

a. General characteristics and contributions of the candidate's habilitation work

The candidate's habilitation thesis is entitled "The individual in international law. Legal personality of individuals in the context of international human rights law and international humanitarian law." The work is 414 pages long. 738 footnotes were made. The bibliography includes 39 titles in Bulgarian and over 200 scientific publications in English, French and Russian. A list of decisions of international courts and international bodies is attached. The author has also included an index that facilitates the use of the work. The work's structure includes an Introduction, three chapters and conclusion. The monograph is a

study of a fundamental issue of international law, namely the issue of the international legal personality of individuals. The Introduction outlines the importance of the problem of the legal capacity of individuals in international law and in particular the process of transformation in the legal status of the individual from an object to a secondary subject of international law. The author defines the scope of the research and formulates her main thesis that the individual is secondary subject of international law and is a direct addressee of the norms of international law in a wider range of areas.

Another leading hypothesis formulated in the introduction is that there is a close connection between the development of the international status of individuals and the development of international law for the protection of human rights and international humanitarian law. These two areas of international law are the subject of a thorough analysis in the following sections of the work. The aim of the author's research is to trace the evolution of the international status of individuals and to highlight those aspects of their legal personality that make them secondary subjects of international law. The first chapter examines the development of legal theories of international legal personality and the expansion of the subjects of international law in the second half of the 19th century and the emergence of the first theories of legal personality of the individual in the early 20th century. The author raises the question of the legal nature of the international legal personality of individuals and, in particular, whether the recognition of international legal personality depends directly on States and whether States may revoke that legal personality. She concludes that the status of individuals under international law is not entirely dependent on the will of States, and that the treaty rules they create are important but not decisive for the right of individuals to be recognized as subjects of international law and to participate in international legal relations, regardless of states. The second chapter examines the three areas of international law that, according to the author, are most important for the establishment of the individual as a secondary subject of international law - international humanitarian law, international criminal law and international protection of human rights. The possibilities for independent exercise of rights by the individual at the international level are analysed. The hypothesis is substantiated that the individual can be a subject of different legal orders at the same time. The recognition of the international legal personality of individuals is also justified by the gradual acquisition of rights and obligations arising for the individual from

international law, the development of international legal means of protection against violations of the rights of individuals, and the responsibility of the individual at the international level. Chapter three covers an analysis of international legal protection in cases of violations of the rights of individuals, in particular diplomatic and consular protection and the protection of individuals before international courts and convention bodies. In the last part, the author presents her substantiated conclusions from the research, which correspond to the hypothesis formulated in the introductory part regarding the legal personality of the individual in international law, the autonomy of this legal personality by the state, the role and importance of international law and especially of international humanitarian law, of international criminal law and of the international protection of human rights, for the consolidation and affirmation of the international legal personality of individuals.

The monographic research presented in the competition has many merits and has a number of scientific and scientific-applied contributions, the most important of which are listed below.

The work is a scientific novelty in our legal literature. Despite the existence of earlier studies of the legal status of the individual in international law, the habilitation work of Assoc. Prof. Diana Kovacheva for the first time raises this issue in the context of international humanitarian law, international criminal law and international protection of human rights. This allows us to derive certain key aspects through which the author justifies the legal status of the individual as a secondary subject of international law.

Another scientific novelty is the analysis of the mechanisms created by international law, which do not allow states to deprive the individual of the status of a subject of international law.

The concept that the consideration of the individual as an object of international law does not correspond to his actual legal position is convincingly substantiated, as well as the hypothesis that the individual is a direct addressee of international legal norms and is a secondary subject of international law. These conclusions are supported by the analysis made by the author of the development of the system of international law and the evolution of the theory of the subjects of international law.

For the first time, the monograph argues that differences between individuals and the states are not in themselves sufficient to deny the status of the individual of a subject of

international law. The author's thesis is supported by numerous arguments about the possible different scope of the legal personality of individuals and other subjects of international law, as well as the fact that the individual may be a subject of different legal orders.

Especially in-depth and valuable for legal theory is the analysis of the factors that determine the legal personality of the individual in international law. The author pays special attention to the study of the role that the customs, the general principles of law and the practice of international courts play in determining the content of the legal personality.

Another contribution of the habilitation work is the author's detailed and well-founded views that the status of a subject of international law does not necessarily require participation in the creation of international legal norms, nor legal capacity recognized before all international courts and the concept of the complex nature of the individual's legal personality, which should not be determined only on the basis of international treaty law or on the basis of international custom.

The analysis of the features and of the characteristics of the international obligations of individuals and their consideration as one of the elements of international legal personality should be mentioned as an independent contribution.

Another contribution is the study of the possibilities recognized by international law for individuals to independently exercise procedural rights before international courts by filing complaints with international convention bodies and appearing before international courts. In this connection, the right to diplomatic protection was also considered, which creates a mechanism for ensuring access of individuals to international courts, which hear only disputes between states. An independent and important contribution is the detailed and in-depth study of the case law of international courts, including the Permanent Court of International Justice, the International Court of Justice and the European Court of Human Rights.

In view of future research on the question of the legal personality of the individual in international law, I would like to make a recommendation to the author, namely to include in her research study of the consequences arising from the supranational nature of EU law when making comparisons between EU law and international law. On page 212 the author states that in addition to international criminal liability, individuals may be subject to another type of international liability, such as administrative liability. EU law, and in particular

competition rules, is cited as an argument in this regard. Although the Union is established by states, EU law has its own specific nature, which makes it supranational rather than international law. The EU legal system has its own law enforcement mechanisms, and the EU's ability to exercise the sovereignty granted to it by the Member States leads to the creation of obligations and the accountability not only of states but also of their citizens. These differences must be taken into account when drawing arguments from EU law to justify phenomena in the system of international law.

I believe that the author's future research would benefit from a more thorough analysis and comparison between the grounds for the liability of individuals in international law and in EU law, respectively, which would contribute to their differentiation and, in particular, to the clarification of legal mechanisms for the creation of obligations for individuals and the imposition of liability in the context of international cooperation and in the EU law, including the justification of the specific legal personality of the individual in international law, which has its differences from that in EU law.

b. General characteristics and contributions of the candidate's other publications

Monograph "National Institutions for the Protection of Human Rights: International Standards and Challenges"

The monograph "National Institutes for the Protection of Human Rights: International Standards and Challenges" is a study on the activities and the functions of national institutions for the protection of human rights. A detailed comprehensive review of the independence standards of national human rights institutions and of the established international standards in relation to the activities and functions of these institutions has been made. The main problems regarding the status and the functioning of human rights institutions at national level are analysed. The requirement for independence in connection with the normal performance of their functions has been studied. Conclusions were made about the lack of a unified model for national human rights institutions and recommendations for the establishment of uniform standards for independence, objectivity and impartiality in their activities.

The contributions of the monograph are in several aspects. The work is the first study in our legal literature of the institutions for the protection of human rights that states establish

at the national level and of their activities. The work provides a comprehensive overview of the independence standards of these institutions and of internal human rights mechanisms. Another scientific novelty is the analysis of the issues related to the problems of breach of the independence of the national human rights institutions. The author pays special attention to the legislative deprivation of powers and other ways to hinder their work. The study of the variety of models of national human rights institutions established in different countries is also a contribution of the work. Last but not least, the proposal to develop supranational standards for the activities of national human rights institutions is of great practical importance.

Published book on the basis of a PhD dissertation: "The International Criminal Court, establishment and complementary jurisdiction"

The book was published in 2018 and has a volume of 279 pages. It is based on a PhD dissertation. It traces the development of the idea of creating a permanent international criminal justice system. The systematization of the international legal norms and the development of the concept of the criminal responsibility at the international level is considered. The concept of the complementary jurisdiction of the International Criminal Court, and in particular its importance, in order to find a solution acceptable to states for the establishment of an international criminal court, is subject of a thorough analysis. The publication of the monograph contributes to the wider presentation to the scientific community in our country of the fundamental issues of the institutionalized permanent international justice. Undoubtedly, the publication of the book is of great benefit to practicing lawyers in this specific field of law.

Article "Protecting human rights in the EU: is the European Ombudsman lagging behind?", Papers of BAS, Humanities and Social Sciences, Vol. 5, 2018

The article is published in English and is focused on the analysis of the legal status of the European Ombudsman and his main functions. Conclusions have been drawn about the insufficiently complete and clear regulation in the EU law and about the inconsistency of the scope of competence of the European Ombudsman with the Paris Principles for the work of the UN human rights institutions. A contribution of the article is the recommendation to extend the scope of the European Ombudsman's functions to include the full protection of human rights.

Article "European standards for independence and freedom of expression of the judiciary". *De Jure Journal*, 2/2018

In the article the author examines the standards for the independence of the judiciary established by the Council of Europe, the Venice Commission, the Network of European Judicial Councils and the Advisory Council of European Judges. The decision of the European Court of Human Rights in the case of BAKA v. Hungary concerning the violation of the freedom of expression of judges is analysed. The article contributes to the analysis of two key issues related to the violation of the independence of the judiciary. The first concerns the limitation of the possibility for the judiciary to participate in consultations on legislative reforms, and the second concerns the practice of the executive to evaluate and criticize the work of individual judges.

Study "Legal Problems and Solutions in the Cooperation between the National Ombudsmen in South-eastern Europe", co-authored with Nikolay Marin, *Balkan Forum Journal*, 2/2019

The study is dedicated to the analysis of the specific features of the ombudsman institution in the countries of Southeast Europe. These specificities are determined by the additional role of the ombudsman institution in these countries to contribute to the maintenance of social peace and security and to the observance of the principles of the Council of Europe. The authors justify the need to create standards for the ombudsman institution in South-eastern Europe, taking into account the UN Paris Principles. The study's contribution is in the findings regarding the creation of a modern concept for the ombudsman institution, which would meet the new challenges for the protection of human rights against violations by private parties.

Study "Integrity Checks as Part of the Fight against Corruption and the Protection of Human Rights: European Standards and the Case Law of the European Court of Human Rights", *Legal Theory Journal*. 1/2018

The study examines the relation between some of the means of fighting corruption and the protection of human rights. According to the author, this connection is twofold. On the one hand, corruption leads to human rights violations, but on the other hand, certain anti-corruption actions, such as integrity checks, can also violate human rights. The author examines the opinions of the Venice Commission and the rulings of the European Court of

Human Rights in order to make an in-depth analysis of this relationship. In reviewing the practice of the ECtHR, specific examples of violations of human rights in conducting integrity checks were identified, namely violations of the right to a fair trial under Art. 6 of the ECHR and the right to private and family life under Art. 8 of the Convention. Specific actions in conducting inspections that may violate human rights, such as covert surveillance, surveillance of correspondence, etc., were discussed.

The analysis of the characteristics of integrity checks as a mechanism for combating corruption, which may violate fundamental rights, is an important contribution to research in the field of human rights protection. The study is of great practical importance and contributes to better law enforcement of anti-corruption legislation in order to limit the possibilities for violations of fundamental rights.

6. Conclusion

The candidacy of Assoc. Prof. Dr. Diana Kovacheva meets all the requirements of the Act for the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria (ZRASRB), the Regulations for implementation of ZRASRB and the additional requirements of ISL at BAS. The scientific creativity and the teaching activity of the candidate are at a very high standards, as evidenced by the scientific publications and documents submitted for participation in the competition.

Based on my overall assessment, I consider that Assoc. Prof. Dr. Diana Kovacheva has all the necessary qualities, research and teaching experience to hold the academic position of "professor" and I strongly suggest to the scientific jury to decide to propose to the Scientific Council of ISL at BAS Assoc. Prof. Dr. Diana Kovacheva to be elected to the academic position of "Professor" in the field of higher education 3. Social, economic and legal sciences, professional field 3.6. Law, scientific specialty "International Law and International Relations".

25.10.2021

Prof. Dr.Sc. Jivko Draganov